БЕЛАРУСЬ

Штадзенная політычна-эканамічная і літэратурная газэта

пад агульным кіраўніцтвам Язэпа Лёсіка.

ГОД ВЫДАНЬНЯ II.

Падпіска на 1 м-ц: з перасыл. 20 р. без перас. 17 р.

АБВЕСТКІ: на 4-й страніцы прымаюцца ва ўсіх мовах па 2 мк. за радок пэтыту.

Газэта выходзіць штадня, апроч дзён пасьлесьвяточных.

Рэдакцыя і Кантора: Менск, вул. Міцкевіча, Беларускі Дом (б. Юбілейны).

Рэдактар прымае ад 12—1 гадз. Кантора адчынена ад 9 да 2 гад. і ад 5 да 7 гад.

Рукапісы павінны быць чытэльна напісаны і з адрэсам аўтара.

Аплата прынятых рукапісаў залежыць ад рэдакцыі.

Рукапісы назад не выдаюцца.

ЦАНА 1 МАРК.

№ 4 (60). Менск, Аўторак 6 студзеня 1920 г. № 4 (60).

✝

Профэсары, студэнты і служачые Менскага Беларускага Пэдагогічнага Інстытуту выражаюць сваё глыбокае горо з прычыны сьмерці выдатнага чалавека і профэсара, сябра Рады Інстытуту

П. А. Накавіцкага-Урбановіча.

Яшчэ аб пераменах.

Той раз мы зазначылі, што кожная перамена ў цяперашнім політычным укладзе нашага жыцьця ня можа прынесьці нам палёгкі. Яна толькі паставіць над намі іншага гаспадара і перасуне боль нашых дзён з аднаго месца на другое. Разумеецца, калі-б гэтые перамены ня былі зьвязаны з руінамі, калатнёю і новымі войнамі на нашай зямлі і калі-б яны давалі аднакую магчымасьць для нац. жыцьця, то тут справа хадзіла-б (як гэта ня горка прызнацца!) аб гусьце, і тагды-б любіцелі перамен і перакіданьня няшчаснага народу з аднаго боку ў другі мелі-б той грунт пад сабою, што маглі-б сказаць,—нам гэты прыганяты больш прыпадае да густу, як той, а дзеля таго—няхай ідзе ён на падмену! А раз гэта ня так,—раз зьмена стану рэчы нічога лепшага не дае і нясе з сабою, як дадатак, новае няшчасьце, новую калатню, новую вайну, кроў, сьлёзы і голад, то гэтага могуць жадаць толькі авантурнікі,—рыцары лёгкай нажывы, або людзі, страціўшые прытомнасьць ад цяжара горкіх нашых дзён.

І вось з гэтых прычын мы зазначаем, што ня хочам больш ніякіх новых перамен і стаімо за цяперашні стан рэчы, жадаючы пасунуць яго на ўсю этнографічную Беларусь. Так падказвае нам політычны розум наш, інтэрас нашага працоўнага народу і справа-культурна-нацыянальнага і дзяржаўнага будаўніцтва нашага народу. Так мы разумеем і такмы гаворым, ведаючы, што стрэнем спачатку агульную няпрыхільнасьць і навет абурэньне сярод большасьці таго насяленьня, ад каторага залежыць беларуская будучына. Мы гэта ведаем, але ведаем і той няўхільны закон людзкога разьвіцьця, каторы гаворыць, што народ сам робіць сваю гісторыю подлуг сваіх эканаміцкіх, матэр'яльных інтарэсаў, выкліканых спосабамі іх вытварэньня, але пастольку, паскольку яны асьвятляюцца і паказваюцца народнымі правадырамі, каторые праняліся патрэбамі большчасьці працоўнага народу. Народ адчувае, гдзе яму баліць, але вельмі часта трапляецца так, што сам ён няўмее збавіць сябе ад гэтай болі. Ен моцна трымаецца сваіх забабонаў, зварачаецца спачатку да варажбітоў, шаптуноў і, наогул, да тых, хто мацней абяцае збавіць яго ад няшчасьця, ды йдзе за імі. Але боль ня сьціхае, варажбіт не памагае і—канец-канцом, ён становіцца на пэўную дарогу.

Цяперашнімі шаптунамі і політычнымі варажбітамі зьяўляюцца ўсе тые, хто падтрымлівае нездавальнене ў народзе і не перашкаджае зьвяртацца яму да знахароў. Заміж таго, каб будзіць і разьвіваць у народзе яго ўласную, унутраную жывучую сілу, яны цешаць яго думкай, што ўсё пройдзе само сабою, калі новы політычны уладар пераверне яго на другі бок і паставіць над ім іншага прыганятага. Яны цешаць яго пераменамі, зьвязанамі з прыходам той сілы з Маскоўшчыны, уцечку каторай самі толькі што віталі...

Калі гэтакіх думак трымаюцца людзі, зьвязаные з Маскоўшчынай і культурай і крывёю, тагды гэта зразумела, бо свой свайму—паняволі брат. Але—як вытлумачыць сабе чыннасьць і думкі тых грамадзян, што стаяць на грунце культурна-нацыянальнай і дзяржаўнай незалежнасьці нашага народу і так сама бачаць збаўленьне ў перамене цяперашняга стану рэчы, не утварыўшы нічога свайго, што-б можна было паставіць заместа новага? Хіба яны думаюць, што новае перасуваньне адбудзецца толькі дзеля таго, каб умацаваць народ наш у правох на сваю землю ды зьнікнуць? Або яны спадзяюцца на тое, што пры іншым гаспадараваньні адчыніцца лепшая і вальнейшая магчымасьць для гадаваньня нашых унутраных сіл? Не, гэтак яны ня могуць думаць. Тут або непаразуменьне, або сьвядомая кіраваньне ў сваей чыннасьці і паступках не політычнасьцью і розумам, а пачуцьцямі сэрца. Сэрцо--харошы кіраўнічы і дарадчы подчас бывае ў хатніх парадках або ў справах дабрачыннасьці, але ня там, дзе патрэбны цьвёрдасьць, вытрываласьць і дзяржаўнае разуменьне.

Мы гэтак сама стаімо за перамены, але за такіе перамены, каторые адбудуцца пад уплывам *беларускай* сілы і не пакінуць посьле сябе пустога месца, адчыніўшы вароты для ўсялякіх прахадзімцаў. Мы будзем будзіць у народзе яго дух, будзем разьвіваць яго нацыянальную і соцыяльную сьвядомасьць, каб утварыць такую сілу, каторая заменіць чужую і стане тварцом *беларускага* жыцьця. Мы будзем давадзіць народу, што не ў пераменах дзело, што кожная окупацыя, з якоба-б яна боку ня прыходзіла і ў якое-б прыгожае адзецьце не прыбіралася, заўсюды будзе цяжкая, дрэнная і несправядлівая. што гэты цяжар ляжыць у самой натуры рэчы, і не памогуць тут ніякіе перамены. Перад намі адзін выхад, адно збаўленьне—гадаваць сваю унутраную беларускую сілу, которая адзіная з нядолі нас вызваліць.

Лепшых-жа варункаў для гадаваньня сваіх нацыянальных сіл мы прычакаць ня можам. Полёнізацыя сярод большасьці насяленьня амаль што немагчыма, расійшчына —ляжыць заграніцай, астаюцца адны вароты, праз каторые *мы выйдзем да свае уласнае гасподы.*

Меншчына.

Той агромністы абшар зямлі, каторы цяпер абнімае Менская губэрня, некалі, ў часы незалежнасьці Беларусі, ўваходзіў у склад трох ваяводзтваў: Менскага, Навагрудзкага і Берасьцейскага. Ніводнае з гэтых ваяводзтваў не ўвайшло цалкам у цяперашнюю Менскую губэрню. Рагачоў і Гомель адышлі да губэрні Магілеўскай, з рэшты-ж ваяводзтва Менскага маем цяпер паветы Барысаўскі, Менскі, Ігуменскі, Рэчыцкі і усходнюю частку Мазырскага. Гэты апошні павет разьлягаўся колісь аж у трох ваяводзтвах: ён агортаў паўднёва-ўсходні бераг ваяводзтва Навагрудзкага і адцінаў дужы кавалак ваяводзтва Берасьцейскага ад усходу. Ваяводзтво Навагрудзкае дало губэрні Менскай паветы—Навагрудзкі і Слуцкі, пакінуўшы Ваўкавыск і Слонім для губэрні Гродзенскай. Такі самы лёс спаткаў Пружаны, Кобрын і Бярэсьце, каторые парабіліся сталічнымі местамі паветаў губэрні Гродзенскай. Адно Пінск з прылеглымі землямі прылучан да губэрні Менскай.

Такім чынам, цяперашняя Меншчына займае прастор вельмі вялікі, а імення, 91.218 квадр. кілёмэтраў (кілёмэтр мала меншы за нашу вярсту). З аднае губэрні Менскай можна выкраіць дзьве суседніе: Магілёўскую і Віцебскую; ў ёй сьмела маглі-б патоўпіцца сем, а то і восем губэрняў Каралеўства Польскага. Па сваім зямельным абшарам Меншчына можа сьмела раўнавацца з шмат якімі гаспадарствамі ў Эўропе. Румынія, каторая займае 131.350 кв. кілёмэтраў, ня вельмі, як бачым, большая за Меншчыну, а Португалія (91,128 кв. кілёмэтраў), дык тая навет меншая за Меншчыну. Падобных разьмераў ёсьць Грэцыя і была перад вялікаю эўропэйскаю вайною Сэрбія. На абшарах Меншчыны зьмесьціліся-б суздром тры такія панствы, як Бэльгія (29.456 кв. кілёмэтраў) На тры Голяндыі 33,079 кв. кілёмэтраў не хапае толькі 8 тысяч кілёмэтраў. Данія (40 384 кв. кілм.) не заняла-б навет палавіны Меншчыны. Да гэтых двух апошніх гаспадарстваў вельмі падобна па некаторым паглядам Меншчына.

Перш-на-перш Меншчына, як і памянёные надморскіе краі, Голяндыя і Бэльгія,—край лагчыністы, нізінны: большая частка Меншчыны падвышана над морам ня больш. як на 200 мэтраў (мэтр—амаль каля паўсажня) і толькі ў Наваградчыне і каля Менску грунт дасягае высокасьці 359 мэтраў. Наваградзкае узгор'е даходзіць да Случчыны, а Менскае абнімае павет Менскіі ўсход Барысаўскага.

Па вялікіх абшарах паветаў—Пінскага, Мазырскага, Рэчыцкага і Бабруйскага цягнецца балоцістая плошча Палесься.

Рэчка Прыпець, якая цячэ з захаду на ўсход, цячэ менш-больш праз сярэдзіну Палескае лагчыны, і прыймае шмат прытокаў: з левага боку Піна, Ясельда, Лань, Случ, Птыч) і з правага—Стаход, Стыр, Горынь са Случай, Уборць, Славочна), зьбірае воды з поўначы і поўдня. Апроч Прыпеці, нясе воды да Днепру і Чорнага мора Бярэзіна, з прытокам Сьвіслаччу. Тут-жа, на Менскім узгор'і, бярэ пачатак і наш Нёман, які ідзе на захад, да Балтыкі. Як Голяндыя і Данія, Меншчына не багата багацьцем мінэральным. Няма тутака нідзе каменнага вуглю, газы, солі, ані якіх-небудзь мэталяў. Нават руда жалезная, якая пападаецца местамі ў Барысаўскім, Ігуменскім, Бабруйскім і Рэчыцкім паветах, надта убогая, так што ня можа зьвярнуць коштаў эксплёатацыі. Затое торфам Меншчына шмат багацейшая ад памянёных краёў, і яго мае, асабліва на Палесьсі, вялікі запас.

Так сама наша Меншчына ня можа пахваліцца ўраджайнасьцю свае глебы; толькі паветы Навагрудзкі і Слуцкі маюць грунт багацейшы. Тым часам, вось як прыгожа апісуе сваю родную Меншчыну Адам Міцкевіч у „Пану Тадэушу“:*)

...„Родная зямелька! Ты, маўляў, адароўе,—
Той цябе ашанцуе, каму безгалоўе,
Хто жыў калісь на ніўцы тваёй, як у раі,
І вось крывавы сьлёзкі роніц у чужым краі!
Цяпер то як ты красна, я чую, я бачу,—
І апішу, бо усьцяж па табе плачу.

. . . .

Пакуль-жа блісьне шчасьце, хоць душу нягодну
Зьвярні да гор лясістых, шырокіх пракосаў,
Што дыванамі пры Нёмне сьвецяць з пад нябёсаў;
Да ніў родных, калосьсем ярка маляваных,
Залочаных пшаніцай, жытам пасрабран.;
Гдзе жоўтая сьвірэпка, гдзе грэчка бяленька.
Гдзе дзяцеліна гарыць, вось красна паненка,
А ўсё мяжой прыбіта, бачыцца устужкай,
Там сям бытцам к адзежцы прышпілена грушкай.

Апісуючы паноў Сопліцаў, Міцкевіч апавядае:

Між такімі палямі—намесь—пры ручаю,
На узгорку невялікім, ў бярозавым гаі,
Сьвяціў шляхецкі хорам, кругом дзеравяны
Ды на падмураваньні,—увесь пабяляны;
Тым бялейшы, што топаль сьпераду і збоку
Сьцерагла ад сіверу у восень глыбоку.
Дом жылы невялікі, чысты напрыглядку.
Зато гумно—важно! Пры ім стажкі ужатку,
На стоўпілісь ў гарудах,—пабачыш з намеку.
Відна, што ніўка—маці тутка чалавеку!
Відна з густых коп сена, што на сенажацьцы
Зьвездачкамі мігаюць; з сох, што там бадзяцца
Па шырокіх палетках, проста чарназёму,
Каторы прылягаець к беленькаму дому;
Узораных парадкам агародных градак,—
Што там цьвіцець дастатак, праўда і парадак.
Брама насьцеж у будні дзянёк, ці у сьвято,
Кажаць, што госьцям рада гаспадарна хата“.

Такі мае вобраз наша Меншчына ў вачах вялікага поэты. Дзякуючы цяжкаму маскоўскаму панаваньню і страшэннай вайне, вобраз гэты крошку зьмяніўся к горшаму, але ваколіцы, як і даўней, кідаюцца ў вочы сваім асаблівым мягкім беларускім хараством.

Хараство нашае! Мілая прыгожасьць Беларускай зямлі! Колькі вас згінуло ад урадовай маскоўскай сякеры, колькі вас гіне штадня ад гвалту розных наезьнікаў!

Так гінуць ад рукі ворагаў нашые скарбы нашай зямлі...

Падаў **Я Ксяневіч.**

---

*) Пераклад В. Д. Марцінкевіча.

У скорым часе мае адбыцца Устаноўчы сход беларускіх соцыял-дэмакратаў. Усіх нацыянальна—сьвядомых беларусаў соцыял-дэмократаў просім запісацца ў рэдакцыі „Беларусі“ ад 9—2 гадз.

На дарозе да сваей бацькаушчыны.

(Уражэньні ад конфэрэнцыі сыяністаў Беларусі ў Менску. 30/XII—19 г.).

II.

Шмат дапамагла сыяніцкаму руху апошняя вялікая вайна. З аднаго боку, жыдоўскае насяленьне, якое перанесло за гэты час нязьлічаные жудасные няшчасьці, прыйшло да таго пераконаньня, што трэба дамагацца ўсімі сіламі здабыць свой нацыянальны прыпынак, родны куток. Тады толькі другіе нацыі іначай будуць лічыцца з ім. А з другога боку, Англія так пакіравала політыку, што выказала пажаданьне адбудаваць для жыдоў гістарычную Палестыну.

Яшчэ летась мы чыталі ў газэтах аб складзе жыдоўскага міністэрства ў Палестыне. Мары пачалі пераходзіць у праўдзівасьць. Цяпер ужо ў сыяніцкім руху прыймаюць учасьце прадстаўнікі ўсіх класаў жыдоўскага грамадзянства: і ортодоксы, і буржуі, і самые левые элементы. Зусім натуральна, што ўсіх захоплівае агульная нацыянальная ідэя. Грошы плывуць у нацыянальны фонд з розных кругаў жыдоўства. Сыяністы маюць вялікіе зьвязі на ўсім сьвеце.

Галоўные кіраўнікі сыянізму стараліся мець свой уплыў пры мірнай конфэрэнцыі, дзе ім шмат абяцалі: яны дамагаюцца ў Вышэйшай Рады, каб разьвязаць гэтае адвечнае жыдоўскае пытаньне нараўне з пытаньмямі ўсіх іншых народаў у кірунку незалежнага жыцьця. Багі ўсясьветнай політыкі прыхільна глядзяць на гэта.

Праца сыяністаў, галоўным чынам, кіпіць на Беларусі. Цяпер шняя іхняя конфэрэнцыя ў Менску працавала пад лёзунгам: „Нарыхтаваць народ для краю і край для народу“. Настрой такі, што мары аб здабываньні свайго Сыону спаўняюцца, што хутка жыдоўскі народ вернецца да маці роднай і Шэхіна (сымболь жыдоўскай нацыі) вытра свае заплаканые вочы.

За аддачу жыдом Палестыны выказалiся цяпер усе большые народы зямлі. У сучасны момант перашкаджаюць гэтаму вось якіе справы: 1) непаразуменьні паміж Англіяй і Францыяй, 2) арабы, насяляючые Палестыну, 3) Ліквідацыя турэцкай справы, 4) Малы лік жыдоў у Палестыне, 5) экономічная справа і 6) сьвятые месцы магомэтан і хрысьціян.

У Палестыні цяпер 1 мільён насяленьня. Жыдоў 100,000 чал.—дзесятая часьць агульнага насяленьня. Патрэбна вялікая эміграцыя. Вылічана, што ў працягу 20—25 гадоў можа пераехаць у Палестыну 1¼ мільёны жыдоў. Пакуль што эміграцыя прыпынілася дзеля вайсковай окупацыі. Але ўжо робіцца рэгістрацыя рабочых і заможных людзей, якіе думаюць ехаць туды пры першай магчымасьці. З арабамі спадзяюцца уладзіць, бо ёсьць шмат пустой зямлі ў Сырыі і Мэсопатаміі. Так сама спадзяюцца уладзіць і іншые справы.

Труднасьцяў шмат, але сыяніцкіе дзеячы не ўпадаюць у пэсымізм: „Дзяржава ня лёгка будуецца, а пакуль што добра было-б, каб мець жыдоўскую раду ў Палестыне пад галоўным кіраўніцтвам Англіі“.

Трэба пашыраць і пашыраць калёніі, а што тычыцца тых, якіе трымаюцца таго погляду, нібы жыды ня маюць здатнасьці да земляробства, дык гэта — ня праўда. Калёні, якіе абрабляюцца ў Палестыне жыдовскім ратаямі, лічуцца самымі найлепшымі. Апроч таго, добра ведаем, як жыдоўскіе земляробы добра працуюць у Бэсарабіі, а так-сама ў нас, на Беларусі.

Ўсё вышей сказанае ёсьць самы найвышэйшы ідэал жыдоўскай нацыянальнай душы. Мы, беларусы, можам іх толькі вітаць у гэтым кірунку і браць для сябе прыклад, як трэба верыць у сваю нацыянальную ідэю.

З матэрыяльнай стараны нашае становішчо нацыянальнае лепша, бо мы знаходзімся ўсе на сваей зямлі. Затое з боку культурнага,—яны вышэй стаяць, бо іх культура мае за сабою ня соткі, а тысячы гадоў. У іх бадай усе нацыянальна сьвядомые.

Аб сыяніцкім руху можна было-б шмат болей гаварыць, але няма места на гэта ў газэтным артыкуле.

Цяпер я-б хацеў успамянуць аб жыдоўска-беларускіх адносінах. Сыянізм не мяняе варункаў жыцьця жыдоў на Беларусі. Як-бы ня была вялікая эміграцыя жыдоў у Палястыну—іх у нашым краю астанецца куды болей, чымся ў цэлай біблійнай бацькаўшчыне. Ім гэта трэба памятаць. Нам прыдзецца жыць разам і надалей. І жыдоўскаму насяленьню ў нашым краю трэба лічыцца з праўдзівым гаспадаром гэтай зямлі, з беларускім народам. Колькі разоў беларускі друк не зьвяртаўся са шчырымі словамі да жыдоўскага грамадзянства, каб разам працаваць дзеля агульнага дабрабыту той зямлі, хлеб якой мы усе ямо, і ніхто з іх не адклікнуўся. Мабыць, яны лічуцца толькі з фізычнай, а не з маральнай сілай...

Але хто так можа зразумець і спачуваць ідэі беларускага адраджэньня, як сыяністы, каторые так-сама ў сваёй нацыянальнай справе кіруюцца ня сілай, а праўдай? Яны, здаецца, павінны зразумець, што і мы маем свой беларускі Сыон, з аўтаном беларускай нацыянальнай душы. Ці-ж яны так эгоістычны ў сваёй справе, што нават забываюцца аб той жывой біблii беларускай зямелькі, дзе яны жывуць пакуль што, і іх ня цікавіць справа беларускага ратая, з каторым маюць супольнае жыцьцё?

Ніхто з іх яшчэ пакуль што нават не патурбаваўся пазнаёміць у сваім друку жыдоўскае грамадзянство з беларускім адраджэньнем...

З. Бядуля.

НЕЗАЛЕЖНАСЬЦЬ БЕЛАРУСІ.

Беларускіе політычные кругі ў Варшаве адтрымалі з Рыгі тэлеграму, якая паведамляе, што конфэрэнцыя Балтыцкіх дзяржаваў у Юр'еве прызнала дзяржаўную незалежнасьць Беларусі.

Так сама і фінляндзкі урад прызнаў незалежнасьць Беларускай Народнай Рэспублікі.

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКАГА ГЭНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ

Ад 3—І.

Літоўска-Беларускі фронт. На участку Паўле-Каменя і на прадмостных доступах к Бабруйску спатычкі разьведчых атрадаў.

Валынск. фронт. Вялікшай ваеннай чыннасьці ня было.

Ад 4—І.

Літ. бел. фронт. Бальшавікі атакавалі поўднёва-ўсходнюю часьць ад Полацку. Пасьля доўгай бітвы, наступ адбіты з вялікімі для ворага стратамі. Атрад нашай кавалерыі ў час нападу к усходу ад Бубноўкі разьбіў варожую пазыцыю, захапіўшы болей 16 палонных.

На Палескай часьці адбываецца жывая чыннасьць разьведачных атрадаў.

Валынскій фронт. Спакойна.

Паведамленьне Літоўскага штабу.

Бальшавіцкі фронт. На левым участку разьведчая чыннасьць. Бальшавікі заўзята абстрэлівалі з гармат і кулямётаў вёску Падзьвінскую.

Фронт бэрмонтчыкаў. Разбойніцкіе банды немцаў і бэрмонтчыкаў зусім ужо выгнаны з Вялікай Літвы. Літоўскіе атрады на ўсёй лініі дайшлі да граніцы з Малой Літвой.

Адступленьне Дэнікіна.

ЛЬВОЎ, 2—І, З Масквы паведамляюць: Няўдачы Дэнікіна з кожным разам павялічываюцца. Савецкіе войскі ня могуць дагнаць адступаючага ворага. Дзеля гэтай прычыны робяцца прарывы на фронце.

„Slowo Polskie“ паведамляе, што армія ахвотнікаў яшчэ дае адпор у ваколіцы Бэрдычава, аднак Дэнікін ужо эвакуаваў на Падольлі мясцовасьці каля польскага фронту, як Вайтовіцы, Гарадок, Ярмолінцы. Эвакуаваў ён далей Праскураў і адступае на Вапнярку —Адэсу.

Польшча адмаўляецца ад мірных перагавораў з бальшавікамі.

КРАКОЎ, 4—І. Кракоўская газэта „Напшуд“ даведываецца: Бальшавіцкая мірная пропозыцыя ўжо з тыдзень як знаходзіцца ў міністэрстве заграчічных спраў у Варшаве.

З усяго відаць, што пастаноўлено адкінуць мірную пропазыцыю.

Перамірые паміж савецкай Расіяй і Эстоніяй.

ВЕНА, 4—І. 31-га сьнэжня ў Дорпаце зроблено перамірые паміж Расіяй і Эстоніяй, якое працягнецца ад 3 га да 10 га студня. Перамірые прадоўжыцца аўтаматычна надалей. Падпісаны пункты будучых мірных умоваў, якіе устанаўляюць граніцы, даюць вайсковые гарантыі, эстонскую незалежнасьць. Мірные перагаворы пачаліся 1 студня.

Ангельска-бальшавіцкіе перагаворы.

НАУЭН, 4—І Як паведамляюць з Лёндану, надовечы пачаліся перагаворы паміж ангельскімі і бальшавіцкімі дэлегатамі ў Копэнгагэне.

Нямецкіе умовы з бальшавікамі.

ЛЬОНДАН, 2—І. Агэнтура Гаваса паведамляе, што бальшавікі утварылі умовы з немцамі, дзе абяцалі вайсковую дапамогу і што ня будуць вясьці бальшавіцкай пропаганды ў Нямеччыне.

Дэлегацыя нямецкай галоўнай кватэры прыбыла ў Маскву. Мае туды прыбыць і вайсковая камісія.

Румынія шукае саюзьнікаў.

ПРАГА, 4—І. „Venkow“ паведамляе з Будапэшту, што Такэ Іонэска працуе цяпер над тым, каб утварыць саюз Румыніі, Польшчы, Чэха Славакіі і Грэцыі. Калі-б да гэтага саюзу прылучылася так сама Вэнгрыя, то паўстаў-бы блёк, які абнімаў-бы сабой 75 мільёнаў насяленьня і быў-бы наймацнейшым валам, аддзяляючым Нямеччыну ад Расіі.

Вайна грэкаў з туркамі.

ВЕНА, 4—І. З Парыжу паведамляюць, што ў Малой Азіі дайшло да змаганьня паміж грэкамі і туркамі, якое закончылося разгромам турак.

Процiангельскіе паўстаньні ў Пэрсіі.

ВЕНА, 4—І З Парыжу паведамляюць, што ў Пэрсіі выбухнуло агульнае паўстаньне проці Англіі. У Мэджэце выразалі рэволюцыянэры ўвесь тамтэйшы ангельскі гарнізон у 120 чалавек. Пэрсы дамагаюцца незалежнай арміі ад Англіі і незалежнага ад яе кантролю.

Здабычы бальшавікоў

З Масквы паведамляюць: за час ад 20 лістапада у да 20 сьнежня на паўдзённым фронце занято 25,000 квадратных вёрст. Заняты месты: Кіеў, Харкаў, Палтава і, апрача таго 39 іншых мясцовасьцяй. У рукі чырвонай арміі дасталася чыгуначная лінія працягам 3.600 вёрст. Кіеў—Палтава, Курск—Харкаў і інш, Найбольшы працяг, які пярэйдзены, 250 вёрст. Вялікая здабыча папала ў рукі чырвонай арміі: каля 5300 палонных, 80 палонных афіцэраў, 4 панцырных поезды, 5 панцырных аўтамабіляў, 52 гарматы, 2000 кулямётаў, 100 паравозаў, 6000 з лішнім вагонаў, палёвые кухні, вагоны, абозы, вялізарные запасы цукру, солі, газы, бэнзыны, коксу і т. д. Уся гэта вялізарная здабыча яшчэ не зарэгістрована.

Проф.-акад. Е. Карскі.

Беларускіе творы ВінцэсяКаратынскага.

Вядомы польскі пісьменьнік палавіны XIX-га веку з беларусаў, Вінцэсь Каратынскі пакінуў нам і некалькі твораў у беларускай мове.

З прычыны прыезду ў Вільню ў 1858 г. расійскага імпэр. Аляксандра II га, кружок польска беларускіх пісьменьнікаў з намовы Адама Кіркора (за што яму прышлося потым перанесьці шмат няпрыемнасьці, асабліва збоку палякоў*) падаў цару альбом: „Въ память пребыванія Государя Императора Александра II въ Вильнѣ 6 и 7 сентября 1858 года“. Мелося на увазе зусім шчыра выказаць мясцовые патрыятычные пачуцьці і добрые пажаданьні вялікаму госьцю. Тут надрукована некалькі твораў на мясцовых мовах, у тым ліку і на беларускай**).

*) Пыпинъ, Исторія русск. этногр. IV, 64.

**) Апісаньне беларускай часьці глядз. ў „Бѣлоруссахъ“, II. 319—321.

Беларускі верш „ад літовско русинскай мужыцкай грамады списавъ Винцесь Коротыньски“. Надпіс над ім гэтакі: „Пѣсьня съ паклономъ“. Гэты рэдкі цяпер верш*) прыводзім тут увесь з захаваньнем навет яго правопісу:

Вставаймо, братцы, да дзѣла, да дзѣла!
Зъ повначы пѣвень залопавъ крылом.
Нуже, кабъ жыво работа паспѣла,—
Выслаць гасьциняцъ жовценькимъ пяскомъ.
Дружно, громадо, въ сердечнуй ахвоцѣ,
Духамъ насилки на плечы узьдзѣнь!
Охъ! только ноччу неспорно въ рабоцѣ.
Узыдзи намъ, совняйко! прывядзи намъ дзень!

Ѣдуць къ намъ, ѣдуць дарагія Госьци:
Зямель широкихъ Моцны *Гаспадаръ*,
Вѣрныя Служки при Яго Милосьци,
Дабра и щасьця за Имъ довги шаръ.
Як хадзивъ Панъ Богъ па земскуй дарозѣ,
Кожынъ славъ сьвиту да зялёну виць.
Штожъ разасьцѣлямъ мы сваёй вспамозѣ?
Узыдзи намъ, совняйко! скажы што рабиць!

Гдзѣ Яго прымямъ? Чорная сьвятлица,
Залатыхъ тканакъ не судзивъ намъ Богъ;
Што наймилѣйша—то матка-зямлица,

*) Друкав. ў „Вольнай Беларусі“ за 1918 г.

Жовты пясочакъ на яе палётъ:
Цябѣжъ на плечахъ, зямля дарагая,
Велькаму Госьцю падъ ножки нясу.
Охъ! да расою пясокъ прамакая.
Узыдзи вам, совняйко! падбяры расу!

Зара, зарыца бяжыць ужо зъ неба:
Любачки зьвезды блиснули жывѣй.
З Богам, браточки, канчаймо што треба!
Лёгко на серцу и вачам сьвятлѣй.
Зарыца кажа: вы Божыя дзѣтки;
Зьвезды маргаюць: братамъ стане панъ...
Вотъ туманъ цёмны рынувъ на палетки.
Узыдзи намъ, совняйко! разгани туманъ!

Божае сонцо блиснуло на гали,
Дзеньку вялѣло гуляць на дваре.
Шле да насъ пташки, кабъ пѣць памагали,
Туманъ прагнало, расу падбяре.
И нашо Сонцо да насъ прыбывая,
Дабро и щасьце разсѣвая Іонъ...
Здаровъ будзь, Вельки Гаспадару края!
Здарово будзь, Совняйко! паклонъ! о, паклонъ!

У гэтым вершу, апрача покліча сялян да дружнай працы, ёсьць паказаньні і на цяжкую долю сялянства, на патрэбу роўнасьці і братэрства, што магло б стацца, калі ў іх наступіць „дзень“, „узыйдзе сонцо волі, каторае разьвее туман, ахіляўшы народ“. Гэтым

Політычные весткі.

Рэвізыя мірнага трактату?

„Форвэртс“ паведамляе, што праектуецца рэвізыя мірных трактатаў.

Другая мірная конфэрэнцыя.

„Дайлі-Тэлеграф паведамляе, што разам з Льойд-Джорджам, каторы ў чацьвер выязджае у Парыж, паедуць так-сама Лерд-Керзон і Бонар-Лоу. Як лічуць, парыжская конф рэнцыя працягнецца 14 дзён. Самае важнае пытаньне гэтай конфэрэнцыі ёсьць мірные умовы з Турцыяй. У політычных кругох ня ёсьць сакрэтам, што становішчо на усходзе выклікае вялікі непакой. Перад парыжскай конфэрэнцыяй адбудзецца нарада у Лёндане, у якой прымець так-сама учасьце італьянскі міністар заграгічных спраў.

Бальшавіцка-польскіе мірные перагаворы.

„Czas“ паведамляе з Варшавы: „У зьвязку з паведамленьнямі заграгічнай прэсы—што бальшавікі запрапанавалі Польшчы мір, можна пацьвярдзіць, што арыгінальны дакумэнт бальшавіцкага ураду з варункамі міру ужо знаходзіцца у міністэрстве заграгічных справаў у Варшаве. Адказ на бальшавіцкую прапазыцыю будзе дадзены толькі тады, як верніцца міністар заграгічных справаў Патэк. Ужо цяпер можна сказаць амаль з усей пэўнасьцяй, што адказ будзе не на карысьць бальшавікоў.“

Бальшавіцка-эстонскіе мірные перагаворы.

З Стакгольму паведамляюць, што перагаворы ў часе 11—16 сьнежня у Юр'еве паміж савецкім і эстонскім урадам адбываліся у справах эконамічных. Ад 17 сьнежня началіся перагаворы аб устанаўленьні граніц, а цяпер эстонскі урад зажадаў замены расійскіх банкнотаў, выпушчаных перад сьнежням 1917 г., на золато. Апрача таго, савецкі урад павінен быў-бы выплаціць рэнты і іншые належнасьці эстонскім грамадзянам.

На Украіне.

Новы урад на Украіне.

Аб становішчы ў Кіеве паведамляюць, што пасьля таго, як место было занято бальшавікамі, эсэраўцы, пад уплывам становішча рэшты Украіны, прышлі да паразумленьня з бальшавікамі і з'арганізавалі разам комуністычны украінскі урад. Да гэтага ураду далучыліся, паміж іншымі, так-сама некаторые дзеячы з лагэру Пятлюры, як б. пр-мьер Мазэпа, б. міністар рабочых Базполка, б. вайсковы камандзір, атаман Паўленка. Новы габінэт праз радыо патрабаваў, каб вярнуўся з заграніцы першы прэмьер украінскай рэспублікі, В. Вінічэнка.

Армія Дэнікіна нібы зусім разьбіта. Салдаты прадаюць свае зброі.

З Адэсы паведамляюць, што там спадзяюцца нібы ў працягу месяца горад будзе заняты бальшавікамі. Аб тым, каб Дэнікін там моцна працівіўся ня можа быць і гутаркі.

Аб думках Пятлюры у Варшаве перадаюць, што Пятлюра хоча стварыць новы украінскі урад, толькі з буржуазных партыяў з Лявіцкім на чале, каторы мае быць міністрам заграгічных спраў. Гэты урад, у кантакце з коаліцыяй і з гаспадарамі окупаванай часьці Украіны, мае стварыць украінскую дзяржаву на парлямэнцкім грунце, які мае забясьпечыць прыватную ўласнасьць.

Савецкі камітэт у Кіеве.

Паведамляюць, што нановечы утварылася у Кіеве новая дырэкторыя пад назвай: „Украінскі Савецкі Рэволюцыйны Камітэт. На чале камітэту стаіць вядомы Ракоўскі, а ў склад яго ўходзяць: Мануільскі, Затонскі і Пэтарс. Ракоўскі вельмі прычыніўся да таго, што 7 зьезд саветаў прыняў, пастанову аб прызнаньні савецкай Украіны. У гэтым духу так сама састаўлена адозва Троцкага, які разам з Ленінам абавязаліся урачыста ня ўмешавацца у ўнутраньные нацыянальные справы Украіны.

К польска-украінскім перагаворам.

„Kur. Pol.“ паведамляе, што справа утварэньня новага украінскага кабінэту ня ёсьць вельмі пільнай, бо і датыхчасовы урад стаіць на становішчы супольнай дзеельнасьці паміж Польскай Рэчпаспалітай і незалежнай Украінскай Народнай Рэспублікай.

„Дэнікін у Пінскім павеце“.

У часы Гэрманскай рэволюцыі—ў 1918 годзе—ў Пінскім павеце, які па Берасьцейскаму міру быў прылучаны да Украіны, сталі арганізоўвацца паўстанцкіе гурткі. Мэты гэтых гурткоў былі з аднаго боку, каб ня даць вывезьці свайго дабра немцам, а з другога—каб зьніштожыць уладу украінскай рэакцыі. Дзеле барацьбы з гэтымі гурткамі украінскім гэтманам быў зроблены прыказ аб арганізацыі ахвіцэрскай дружыны ў Пінскім павеце. Усе ахвіцэры, шмат нават былых настаўнікаў—прыхільнікаў усякай рэакцыі, да таго-ж, ня маючых жаднай работы—пашлі ў гэтую дружыну. Камандзерам яе быў назначаны капітан Бахенскі. Фарміравацца яна пачала ў Лувінцы, але, дзякуючы таму, што йшла бальшавіцкая чырвоная армія, дружыну гэтую пераВялі ў Пінск. Шмат цяжару прышлося перажыць сялянскім жыхаром каля Пінску ад тых карацельных атрадаў, якіе пасылаліся з гэтай ахвіцэрскай дружыны. У некаторых настаўнікаў—ахвіцэраў загаварыло сумленьне, і яны пакінулі яе. Але многа паасталалася і надалей грабіць і катаваць сялян.

Пасьля заняцьця Пінску бальшавікамі, ахвіцэрская дружына апынулася ў Бярэсьці, дзе ўжо было дазволено фармаваць расейскі батальён ці так званую „расейскую легію“. Легія папоўнілася былымі поліцэйскімі і гайдамакамі. Калі ж пачалася вайна паміж Польшай і бальшавікамі, то і „расейская легія“ прылучылася да польскіх войск. Заданьні яе былі—разам з польскімі войскамі змагацца з бальшавікамі а потым прылучыцца да Дэнікіна і ваяваць за „единую недѣлимую матушку Россію“. Вось гэтая расійская дэнікінская легія з наступленьнем палякоў зьявілася ў Пінскім павеце. Зьявілася яна дзеле мясцовага насяленьня з батугом і „шомпалам“. Дзе праходзіла яна, то паказвала сябе *расейцамі*. Усюды, дзе толькі паказвалася „расейская легія“ насяленьня па вёсках ня можна было ўбачыць. Усякі, бачучы, як яго суседа білі чырвонымі шомпаламі, ня мог сядзець у хаце і ўпякаў альбо ў лес, альбо ў балото. Прыходзіла дэнікінская легія—зьяўляўся там і памешчык. Пачыналіся расправы і за лес і за зямлю і за волю. Выганялі сялян у вадно месцо і пачыналі трэбаваць платы. Добра ў каго былі грошы: ён аддаваў апошнюю капейку і асвабаджаўся. Бяда была таму, ў каго грошаў ня было. Страшна ўспомніць, што вытваралі з народам адбудоўцы „великой, недѣлимой“. Самі ня ведаючы за што і пра што яны білі кожнага чалавека, яього захаплялі ў вёсцы. Награвалі ў агні шомпалы і білі імі да паўсьмерці, а часта забівалі на сьмерць. Па сваей дарозе яны акраплялі зямлю крывёй, палівалі сьлязьмі жанок і дзяцей. Многа народу паўмірала ад гэтых пабоек. Многіе гаспадары асталіся без сялібаў без набытку і бяз хлеба. Забіралі ўсё, што толькі было можна. Сяляне не маглі цярпець, і пасыпаліся скаргі польскай уладзе. Праўда, палякі зьвярнулі увагу на іх просьбы. Расейская легія была польскаю ўладаю распушчана, а камандзер яе, капітан Бахенскі, засуджаны на паўтара года ў турму. Як кажуць, пры ім знашлі шмат грошаў, якімі напоўніў ён свае кішэні праз кроў і зьдзек. Сяляне цяпер дзякуюць Богу, што няма ўжо расейскай легіі. Дзякуючы ёй, яны перасталі чакаць і Дэнікіна, бо ўбачылі даволі „дабра“ ад атожылка яго—расейскай легіі.

Селянін.

Ваяцкіе песьні.

Ваяка йдзець.

Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Малойцу гонар і павага.
Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Малойца мае шмат адвагі.

Ваяка йдзець,
У тахт пяець,
Бо кроў за край ён пралівае.
Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Для ўсіх ён долю здабывае.

Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Аж заглядаюцца дзяўчаты.
Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Малойца вельмі зухаваты.

Ваяка йдзець,
У тахт пяець.
Ён мае шмат гэройскай сілы.
За Беларусь
Ён бяз прымус
Знаходзіць часам і магілу.

Ясакар.

Каб мае песьні...

Яб хацеў, каб мае песьні
Былі песьнямі народа,
Палацеўшы ў сьвет, запелі:
Брацтво, роўнасьць і свабода!

Ды ляцелі, ўваскрасілі
Мой народ з цяжкой пакуты;
Памаглі яму падняцца,
Векавые ськінуць путы.

В. Ліман.

Зьезд жыдоўскіх абщын Беларусі.

У Менску цяпер адбываецца зьезд жыдоўскіх абшчын той часьці Беларусі, якая знаходзіцца пад польскай акупацыяй. На зьездзе прыймаюць учасьце болей 100 дэлегатаў з 50 мест і мястэчак Меншчыны.

Старшынёю зьезду выбраны мясцовы грамадзкі дзеяч І. Бэргэр. Сэкратаром—М. Рабіновіч. Самая большая фракцыя на зьезьдзе—сыяніцкая. У меньшасьці—жыдоўскіе радыкальные с-д (Поалэйцыов) і фолкспартэй.

Уся праца зьезду базіруецца на цяпер сучасным становішчы жыдоуства на Беларусі. Усе закладчыкі і дэлегаты з месц паведамляюць аб страшэннай атмасфэры, у якой цяпер прабывае беларускае жыдоўство, яно нібы-то знаходзіцца ўне закову. Зьдзеку, гвалтаваньням, грабежствам і забойствам няма канца. Усё жыдоўскае насяленьне тэрарызавано. Усе жыдоўскіе інстытуцыі дэзарганізаваны і зруйнаваны. Жыдоўство перажывае нябывалую на Беларусі паласу маральнага паніжэньня і матэрыяльнага разгрому. Усе дэлегаты констатыруюць лаяльнасьць да жыдоў беларускага народу і ва ўсіх злачынствах не вінавацяць мясцовае насяленьне.

Цяпер на месцах, ня глядзючы на ўсялякіе перашкоды, началася арганізацыйная праца. У гарадох і мястэчках арганізуюцца часовые або пастаянные абшчыны. Яны лічуцца на месцах прадстаўніцкімі органамі жыдоўства, кіруюць пытаньнямі соцыяльна-эканамічнай падмогі пацярпеўшаму насяленьню, ведаюць народнай асьветай.

Зьезд заслухаў рад дакладаў па пытаньнях аб нацыянальна-політычных правох жыдоў у Палястыне і ў „Голусе“. Зьезд вымагае прызнаньня уладай прадстаўніцкім, дэмократычным органам жыдоўства-абшчыну.

Далей зьездам абгаварываліся пытаньні аб арганізацыі школы, соцыяльнай і эконамічнай падмогі.

Вядомы жыдоўскі эконаміст д-р Х Гурвіч выступіў з дакладам аб эконамічнай організацыі, жыдоў. Дакладчык паказаў на патрэбу цеснага злучэньня жыдоўскіх гандляроу і рамесьнікаў каля крэдытных таварыстваў, коопэратываў, заводаў і інш. Апошнім дакладчык дадае вялікае значэньне у справе абяспечаньня жыдоўскіх мас сырцом і іншымі. Дакладчык лічыцца з мажлівасьцю эконамічнага выцясьненьня жыдоўства і кліча да цеснага злучэньня. Ён паказывае, так-сама на патрэбнасьць разьвіцьця сярод жыдоўства агародніцтва і садаводзтва і адчыненьня рада прафэсыянальных школ.

Найболей важнае пытаньне на зьезьдзе абшчын—гэта арганізацыя часовай жыдоўскай нацыянальнай рады на Беларусі (па прыкладу Украіны і Літвы).

Гэтай радзе дапаручана быць прадстаўніцкім нацыянальна-політычным органам ўсяго беларускага жыдоўства. Гэта будзе вышэйшы жыдоускі орган на Беларусі. Ён мае кіраваць так-сама ўнутраным уладжаньнем жыдоўскага жыцьця яго установамі, працай і г. д.

Зьезд паслаў дзьве тэлеграмы з прывітаньнямі: адна—жыдоўскім дэпутатам сойму у Варшаве, другая—жыдоўскаму прадстаўніцтву на мірнай конфэрэнцыі.

Аб рэзалюцыях, прынятых зьездам, у другі раз.

Г. Л.

сонцам было скасаваньне паншчыны. Такім чынам, верш гэты быу адбіткам чаеньняў і толкаў лепшай часткі тагачаснага грамадзянства.

Пяру таго-ж Каратынскага належыць, як мы бачылі („Беларусь“ 1919 г. № 50), адзін вельмі складны верш, напісаны ў Альбом Дарэўскага Вярыгі, пасьвечанае апошняму.

Адзін верш з імем В. Каратынскага надрукованы ў „Нашай Ніве“ за 1912 г. № 49—50, пад назваю „Туга на чужой старане“. Ён пачынаецца словамі:

Ой саколка, ой галубка,
Ня пытайся—не,
Што мне тошна, мая любка,
Ў гэтай старане!..
Я-ж зямліцу меў радную,
Быў слабодзен сам.
Ох, ці днюю, ці начую,
А ўсё там ды там!

Увесь верш прапяты моцным пачуцьцем маркоты аўтара па радзіме. Для гэтай элегіі *В. Клімовіч* (з Навагр. пав.) напісаў музыку.

Каратынскаму, нарэсьце, належыць і адзін рэвалюцыйны верш: „Гутарка старога дзеда“, каторы двойчы друкаваўся (у Цазнані ў 1861 г. і ў Парыжы ў 1862 г.). Брашура на 12 стр., 8°. Але імя Каратынскага на брашуры няма: ён прыпісваецца яму па паданьню. Калі лічыць, што пачуцьці аўтара, выслаўленые ў „Песьні з паклонам“ 1858 г., былі шчырые, то „Гутарка“, можа яму і не належыць, або ў поглядах аўтара за тры гады адбыўся радыкальны пераварот.

Уся брашура надрукована рытмованымі сілябічнымі вершамі*). Вось яе пачатак:**)

Эй, скажэце, добры людзі,
Што ужэ на сьвеце будзе?
Чы то так Бог судзіў з намі,
Прапасьць навек з маскалямі!?
Ой не, брацьця, ня тужэце!
На ту пору ўспамянеце,
Як прад даўнымі лятамі
Біўся паляк з маскалямі,
За што ж яны ваявалі,
Столькі крыві разьлівалі?
Ой за тое, што народу
Паляк хацеў даць свабоду!

Далей у сумных хварбах малюецца цяжкая доля беларусаў пад уладаю расійцаў (наборы, рэкруты, чыноўнікі, скасаваньне касьцёлаў на цэрквы і т. падоб.); даводзіцца, што ў Севастопальскую вайну французы баранілі палякоў і беларусаў; робіцца перасьцярога ня даваць веры папом, которые кажуць, што расійцы хочуць даць волю сялянам. Брашура канчаецца словамі;

Ой так! Так то мае людзі,—
З маскалём дабра ня будзе!
Так помніце-ж, што сказаці,
Як у вас будуць пытаці.
Крыкнем усе ў адно слово:
Няхай Польшча будзе знова!
Бо як станем палякамі,
Будзем роўнымі з панамі! *)

У парыскім выданьні яшчэ дабаўлены „Добрые весьці“ Л. Кандратовіча (або пераробка іх); тэкст „Гутаркі“ надрукованы больш уважна, чымся ў познанскім выданьні, а ў некаторых месцах навет і са значнымі асобнасьцямі.

---

*) Перадрукована ў кнізе Эл. Кліха: „Texty białoruskie z powiatu Nowogródzkiego“ (Mat. i prace kom. językowej. II. w Krakowie 1903,65).

**) Тэкст друкуецца, заміж лацінікі, кірыліцай цяперашнім правопісам.

*) Час вымагае адзначыць, каб ня было непарузуменьня, што беларусы ня хочуць быць ні палякамі ні маскоўцамі, а хочуць свае Маці—Беларусі. Рэд.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

З прычыны праваслаўных Каляд газэта „Беларусь“ выйдзе ў суботу, 9-га студня.

37 вагонаў штадзённа, ад паловы студня, подлуг загаду з Варшавы, дающа дзеле дастаўкі прадуктаў першай патрэбы для Менскага округу.

З прычын сьвята Трох Каралёў сягодня, 6-га студня, служачые—каталікі, устаноў ад працы вызваляюцца.

Прыбыў з закладнікамі вядомы беларусі дзеяч, профэсар Вацлаў Іваноўскі.

Першая партыя закладнікаў у 485 чалавек прыбыла ў Менск трэцьцяга дня. Абмен закладнікаў робіцца ў ваколіцы Барысава. Усяго з савецкай Расіі павінна прыбыць каля 15,000 закладнікаў і уцекачоў.

З Амэрыкі адтрымана новая сума грошай у 370.000 марак для перадачы мясцовым жыхаром ад іхніх амэрыканскіх сваякоў. Грошы будзе выдаваць цэнтральны камітэт сыяністаў на Беларусі подлуг курсу: за 1 даляр—100 польскіх марак.

Адміністрацыя выдала распараджэне аб спыненьні усялякіх перавозак тавараў фурманкамі. Усе тавары павінны перавозіцца толькі па чыгунцы. Гэтае распар джэньне ня тычыцца харчовых прадуктаў.

Адміністрацыя чыгунак праектуе новае павялічаньне тарыфных ставак за правоз тавараў па чыгунцы. У першую чаргу будуць павялічаны стаўкі на тавары ня першай патрэбы.

Зьезд інспэктараў апровізацыі менскага округу адбудзецца сярэднімі чыслами студня. У канцы студня адбудзецца зьезд рэфэрэнтаў харчовых аддзелаў.

Зьезд судьдзяў менскага округу назначаны на 17—18 студня.

На біржы ціха. Курс польскіх марак па ранейшаму нізкі. За 500 царскіх плацяць 170—175 польскіх мар. за 100. За соткі—160—165 марак. Разьмен буйных купюр на дробные бяруць 8—10%. За 1000 думскіх—410 польскіх марак і 280 царскіх. 1 сярэб. рубель—23—25 царскіх рублёў. 10 руб. золатам—350—370 царскіх.

Выдача новых нумараў для фурманоў адчыняецца заўтра, 7-га студня. Плата для легкавых—100 р. у год.

Хлеб у прыватнай прадажы дайшоў да 4 мар. 75 пф. за фунт. На „царскіе“—2 р. 60 к. фунт.

Солі і цукру—вялікая партыя прыбудзе хутка ў Менск і будзе перададзена магістрату для раздачы насяленьню.

На рынку учора, 5-га студня, цэны былі вось якіе: каўбасы—18 мар. фунт, сало—22 мар., малако—7 мар. кварта, яйкі—20 р. дзесят., дровы—120 р. возік, масло—40 мар. ф., газа—4 маркі фунт, соль—5 мар. фунт, рыба—25—30 мар. фунт, алей—20 мар. фунт.

Тэатр і мастацтво.

У Пятніцу, 9 студзеня, ў Гарадзкім тэатры ідзе опэрэта Ф. Аляхновіча „На Антокалі“ (Неспадзяванае шчасьце) у 3 акт. Спэктакль ставіць беларуская трупа пад дырэкцыяй Ф. Аляхновіча. Удзел прымаюць ўсе лепшые артыстычные сілы. Рэжысэруе п. Фл. Ждановіч.

Беларускіе вечарынкі ладзіць „Т-во Працаўнікоў Беларускага Мастацтва“ 8 і 11 студня ў памяшканьні Цэнтрабелсаюзу (Дамініканская, 50). Пойдзе: 8-га „Ашукаліся“ кам. ў 3 дзеях з хорам—пачатак з 6 гадз.

11-га—Жаніх бяз шлюбу“ кам. ў 1 дзеі, затым „Дывэртысмэнт“—хор, солёвые сьпевы, дэкл. і інш. Пачатак а 7 гадз. Гасьцей уводзяць супрацоўнікі Цэнтрабелсаюзу і сябры Таварыства. Складков. плата—5 руб. У канцы вечарыны танцы да $10\frac{1}{2}$ гадз. вечару.

Пачтовая скрынка.

Пану Сяверы. Допіс Ваш „Новагодніе ўражэньні“ ня можна друкаваць, бо ён ня мае ні грамадзянскага, ні політычнага значэньня. Тым часам, мы вельмі хацелі-б, каб Вы і Вашые таварышы падзяліліся праз нашую газэту з шырокім грамадзянствам вашымі думкамі ў справе культурна-нацыян. і дзяржаўнага адраджэньня Беларусі,-з Вашага партыйнага пагляду. Гэта мы ахвотна выдрукуем.

Што тычыцца „скаваньня,“ то яго нідзе няма, але ёсьць „пашырэньне ганебных чутак“ на праціўнікаў з вашынскіх краёў.

Адкрыйце нам свой партыйны твар, бо ярлык на тавары яшчэ ня сьведчыць аб якасьці самога тавару. Часам гандляры наўмысьле блутаюць напісы, каб падмавуць кліентаў.

Пану М. Гутароўскаму. Вашага допісу мы не разумеем: пра якіе лекі вы пішаце, і хто і за што лае настаўніц „зрадніцамі“ і хто гэта іх „церпіць толькі да Каляд“?

Пану Альфе. „Пан і тарарыш“ не падходзіць, а „Першай навукі з гісторыі“ цэнзура не прапусьціла.

Рэдактар—Я. ЛЁСІК.

Выдавец — Часовы Беларускі Нацыянальны Камітэт.

Абвестка.

Перыядычные курсы вярбунковых агентаў адчыніліся ў панядзелак 5 студня а $9\frac{1}{2}$ гадз. у быўшым Юбілейным доме.

Ад 1 гадзіны быў калёквіум і паверка знаньня беларусазнаўства і выдача білетаў слухачом.

За кіраўніка курсаў **В. Адамовіч.**

З дазв. вайсков. цэнзуры № 4, 6/I.

Менск. Друкарня Інвалідау.